

Hoe kun je gratis online tools gebruiken in je onderwijs?

Met gratis online tools kun je snel en gemakkelijk je onderwijs verrijken, maar je moet wel weten hoe je deze zo efficiënt en veilig mogelijk aan je studenten kunt aanbieden. Natuurlijk is het belangrijk dat studenten goed onderwijs krijgen en geen vertraging oplopen nu het onderwijs veelal op afstand gegeven wordt. Maar gratis online tools verzamelen en gebruiken vaak de (persoons)gegevens die studenten en docenten hierin achterlaten en kunnen een inbreuk maken op de privacy. Onderwijsinstellingen hebben een grote verantwoordelijkheid om zorgvuldig om te gaan met de persoonsgegevens van studenten en docenten. Het is belangrijk dat je als docent jouw verantwoordelijkheid voor de persoonsgegevens van je studenten net zo serieus neemt, door er bijvoorbeeld voor te zorgen dat je (gratis) online tools onder de juiste voorwaarden aan je studenten aanbiedt. Ondergenoemde richtlijnen en tips helpen je hierbij.

Richtlijnen	Tips
Onder welke voorwaarden kan ik een gratis tool gebruiken?	Hoe kan ik aan de richtlijnen voldoen?
1. Je gebruikt deze alleen als er via je werkgever geen alternatief met vergelijkbare functionaliteiten wordt aangeboden.	Neem contact op met de afdeling Technologie en Leren (TEL) via OWCServicedeskICT@umcutrecht.nl . Informeer of er een overeenkomst is met de aanbieder van de tool die je wilt gebruiken, en of er al een andere tool beschikbaar is waarmee je hetzelfde kunt.
2. Je gebruikt deze alleen om aan je onderwijsverplichting te kunnen voldoen.	Gebruik de tool als een extraatje om je online onderwijs mee te verrijken en niet om (administratieve) werkprocessen mee vorm te geven of om studenten te informeren over zaken die voor de voortgang van hun studie van belang zijn.
3. Je kunt de tool optioneel (dus niet noodzakelijk of verplicht) aanbieden en studenten ondervinden geen hinder in hun studie als ze er voor kiezen om deze niet te gebruiken.	Het gebruiken van de tool kun je niet verplicht stellen voor het volgen van het onderwijs. Wel kun je de tool gebruiken in een online onderwijsbijeenkomst of studenten adviseren om een bepaalde tool te gebruiken voor zelfstudie. Om studenten die de tool niet gebruiken niet te benadelen kun je de materialen die je met de gratis tool maakt achteraf beschikbaar stellen door er bijvoorbeeld een PDF van te maken.
4. Je gebruikt deze niet met je werk-e-mailadres of je privé-e-mailadres.	Maak een nieuw (gratis) e-mailadres aan voor gebruik van dit soort tools. Je stelt op dit nieuwe account natuurlijk een nieuw, uniek wachtwoord in.
5. Je zet geen gevoelige bedrijfsinformatie of persoonsgegevens in de tool.	Zet in de tool alleen informatie die je bij wijze van spreken ook aan je buurvrouw zou vertellen, in de krant of op een openbare website zou plaatsen of op een T-shirt zou laten drukken. Wachtwoorden, privégegevens, foto's of video's van studenten, patiëntgegevens of informatie over studievoortgang of studieresultaten vallen daar niet onder en horen dan ook niet thuis in een gratis tool.
6. Je kunt de tool gebruiken zonder dat je (aanvullende) persoonsgegevens ¹ hoeft op te geven.	Het is niet mogelijk om een online tool te gebruiken zonder dat er persoonsgegevens van je verwerkt worden. Iedere website, en dus ook iedere online tool, verwerkt IP-adressen van de bezoekers en een IP-adres is volgens de wet een persoonsgegeven. Ook het e-mailadres dat je zelf moet opgeven om de tool te kunnen gebruiken, en jouw naam, zijn persoonsgegevens. Vul daarom niet meer gegevens in dan strikt noodzakelijk om de tool te gebruiken. Houd bijvoorbeeld je profiel, als je die krijgt, zo leeg mogelijk.

Richtlijnen	Tips
Onder welke voorwaarden kan ik een gratis tool gebruiken?	Hoe kan ik aan de richtlijnen voldoen?
7. Je kunt de tool gebruiken zonder dat je studenten persoonsgegevens ¹ op hoeven te geven. Dat betekent o.a.: <ul style="list-style-type: none"> a. Er is geen e-mailadres van studenten nodig; b. Studenten hoeven niet hun (echte) naam te geven; c. Studenten hoeven geen account aan te maken; d. Studenten hoeven niets te installeren om de tool te kunnen gebruiken. 	Nodig studenten niet via de tool uit om deel te nemen. Als je daarbij namelijk hun e-mailadressen moet opgeven, geef jij als docent al persoonsgegevens van de studenten 'weg'. Spoor studenten aan om alleen hun voornaam, initialen of een alias in te vullen als het opgeven van namen noodzakelijk is om de tool te kunnen gebruiken. Stel eventueel van te voren een lijst met aliassen op. De mogelijkheden zijn legio als je je creativiteit gebruikt: fruitsoorten, willekeurige letters, cijfers, kleuren, vormen, kunstenaars, wetenschappers, voertuigen, stripfiguren, superhelden, etc.. Maak fictieve accounts aan voor je studenten als het instellen van accounts noodzakelijk is om de tool te kunnen gebruiken. Houd er rekening mee dat dit flink wat voorbereiding van je vraagt.
8. Je zorgt er voor dat je vooraf goed geïnformeerd bent over de voorwaarden waarmee je akkoord gaat bij het gebruik van de tool.	Lees de privacyverklaring en zorg dat je op de hoogte bent welke gegevens de tool verzamelt, of deze worden doorverkocht of voor marketingdoeleinden worden gebruikt, en waar deze worden opgeslagen en voor hoe lang. Zorg ook dat je vooraf weet welke opties beschikbaar zijn in de gratis versie van de tool, hoe lang je de tool gratis kunt gebruiken, hoeveel gegevens je er in kunt zetten en wat de gevolgen zijn als het gebruik niet meer past bij je behoefte of als de tool stopt met de gratis beschikbaarheid.
9. Je kunt zelf ontdekken hoe je de tool zowel technisch als didactisch het beste kunt gebruiken.	Probeer alle opties van de tool uit voordat je onderwijs begint. De meeste leveranciers bieden hulpopties in de tool zelf of op hun website. Ook zoekopdrachten in Google (of een andere zoekmachine) of YouTube kunnen je veel tips opleveren. Kom je er niet uit? Neem dan contact op met de Beleidsmedewerker onderwijs in je divisie of bij de opleiding, of met de afdeling Technologie en Leren (TEL) van het Onderwijscentrum om met je mee te denken of je te adviseren over een alternatief.
10. Je geeft, via OWCServicedeskICT@umcutrecht.nl , aan de afdeling Technologie en Leren (TEL) door welke tool je gaat gebruiken zodat er overzicht blijft op alle gebruikte tools en bij veelvuldig gebruik een (her)overweging naar niet-gratis gebruik kan worden geïnitieerd.	Alleen van toepassing indien je gebruik maakt van Microsoft Teams: er wordt je in MS Teams een grote verscheidenheid aan tools (apps) aangeboden, waarbij ten onrechte de indruk wordt gewekt dat je deze tools zonder meer kunt gebruiken. Als je tools via MS Teams wilt gebruiken is echter extra voorzichtigheid geboden, omdat er doorgifte van (persoons)gegevens plaats kan vinden. Wees hier alert op en gebruik de tool liever buiten MS Teams om.

Meer informatie?

- Voor advies over veilig en efficiënt online onderwijs kun je terecht bij de afdeling Technologie en Leren (TEL) van het Onderwijscentrum via OWCServicedeskICT@umcutrecht.nl. De afdeling TEL biedt zowel onderwijskundig advies als advies over informatieveiligheid en de AVG en op diverse vlakken ook technische ondersteuning. Er is in principe geen mogelijkheid tot ondersteuning bij gratis tools, tenzij expliciet aangegeven of afgesproken, maar je kunt bij twijfel altijd contact opnemen om te kijken of TEL hierin iets voor je kan betekenen.
- Voor achtergrondinformatie over persoonsgegevens en onderwijs tijdens de Corona-crisis kun je terecht op de website van de Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/corona/onderwijs-tijdens-corona>.

¹ Persoonsgegevens zijn gegevens die te herleiden zijn tot een persoon (zoals volledige naam, e-mailadres of studentnummer) maar ook combinaties van gegevens die op zichzelf niets over een persoon zeggen maar gezamenlijk tot een persoon te herleiden zijn. Zo is bijvoorbeeld een huisadres op zichzelf geen persoonsgegeven, maar wel als je weet wie er op dat adres woont. Personen hebben recht op bescherming van hun persoonsgegevens en onderwijsinstellingen hebben dus de plicht die bescherming te borgen. Dit is gevat in de wet Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).